

SIGURNOST I ZDRAVSTVENA ISPRAVNOST DJEČJIH IGRAČAKA

Izdavač:
**Udruga za zaštitu prava potrošača
"Varaždinski potrošač"**

Za izdavača:
Vesna Kovačić

Tisak:
Grafi-Kol d.o.o.

Priredila:
Monika Dominko

Na bezobzirnom svjetskom tržištu proizvođači dječjih igračaka, nastojeći ostvariti što veću dobit, nude različite proizvode od kojih su neki upitne kvalitete i predstavljaju potencijalnu opasnost za zdravlje djeteta i mogu ugroziti njegov život.

Pritom su najveći problem u EU, ali i u Hrvatskoj igračke uvezene iz Kine i zemalja Dalekog istoka. Upravo iz tih zemalja u Hrvatsku se godišnje uvezu igračke u vrijednosti oko 180 milijuna kuna, a njih 20% je zdravstveno i sigurnosno neispravno.

Najčešći su uzroci neispravnosti ispadanje dlačica s površine plišanih igračaka, otpuštanje boje s drvenih igračaka, prisutnost štetnih kemijskih spojeva kod plastičnih i gumenih igračaka, prisutnost sitnih magneta i ostalih sitnih dijelova koji se lako odvajaju i koje djeca mogu прогутати. Posebno su opasne tvari u dječjim igračkama ftalati, spojevi koji se koriste za omekšavanje plastičnih masa i omogućuju dobivanje iznimno savitljive plastične mase koja nalikuje gumi, a dovoljno je čvrsta da se ne slomi. Ftalati utječu na reproduktivno zdravlje djece mlađe od tri godine.

Područje zdravstvene ispravnosti i sigurnosti igračaka u Republici Hrvatskoj regulirano je Zakonom o predmetima opće uporabe (NN 85/06), Zakonom o općoj sigurnosti proizvoda (NN 30/09) i Pravilnikom o zdravstvenoj ispravnosti i sigurnosti igračaka (NN 115/08), prateći i direktive Europske unije.

U Republici Hrvatskoj se igračke kontroliraju na dva nivoa. Prvi je prilikom uvoza dječjih igračaka u Hrvatsku, gdje granični sanitarni inspektorji na carinskim ispostavama kontroliraju svaku pošiljku uvezene robe, te prema propisanim uvjetima uzimaju uzorke iz pošiljke i dostavljaju ih u ovlaštene laboratorije na analizu radi utvrđivanja zdravstvene ispravnosti. Drugi nivo kontrole se odnosi na kontrolu dječjih igračaka u prometu koje uzorkuju sanitarni inspektorji i dostavljaju ih radi provjere zdravstvene ispravnosti u ovlaštene laboratorije. Inspeksijski nadzor nad deklariranjem i kakvoćom dječjih igračaka na tržištu obavljaju gospodarski inspektorji Državnog inspektorata.

RAPEX sustav (Europski sustav upozorenja o opasnim proizvodima opće uporabe) omogućuje zemljama članicama Europske unije brzu razmjenu informacija o pojavi nekog proizvoda opće uporabe na tržištu (npr. ambalaža za predmete opće uporabe, dječje igračke, sredstva za osobnu higijenu) koji može izazvati štetne posljedice na sigurnost i zdravlje potrošača. Sve zemlje članice dobivaju redovita izvješća o opasnim i štetnim proizvodima, makar se ti proizvodi ne nalaze na njihovu tržištu. RAPEX sustav pristupanjem u Europsku uniju postaje obvezan.

PRILIKOM KUPNJE DJEČJIH IGRAČAKA PAŽNJU TREBA OBRATITI NA:

- deklaraciju**

Deklaracija podrazumijeva sve pisane oznake, trgovačku oznaku, naziv marke i/ili zaštitni znak, naziv i adresu proizvođača i/ili pravne ili fizičke osobe koja proizvod stavlja na tržište, naziv i adresu sjedišta uvoznika te zemlju podrijetla ako se proizvod uvozi, propisane toksikološke i ekološke oznake, uputu za uporabu kada je to potrebno radi pravilnog korištenja.

- **oznaku primjerenosti igračke dobi djeteta**

Dječje igračke koje se stavljaju na tržište moraju u okviru deklaracije imati trajno vidljivo označeno upozorenje o mogućim opasnostima, što se posebice odnosi na igračke namijenjene djeci do tri godine starosti i to riječima i/ili slikom, tj. prikazano međunarodno važećim znakom za koju dobnu skupinu igračka nije namijenjena (uobičajeno: za djecu do tri godine). Djeci se trebaju kupovati igračke primjerene njihovoj dobi jer sve druge mogu biti potencijalno opasne.

- **CE znak**

Oznaka CE je kratica francuskih riječi "Conformité Européene" ("europska sukladnost"). CE oznaka pokazuje da proizvod zadovoljava bitnim zahtjevima sigurnosti, zaštite zdravlja i života ljudi, zaštite imovine, zaštite okoliša te zaštite javnog interesa, propisanim EU direktivama Novog pristupa. Direktive Novog pristupa detaljno određuju opseg primjene, vrijede za nove proizvode koji su stavljeni na tržište ili uporabu, za sve proizvode uvezene iz trećih zemalja te za rabljene proizvode ako je promijenjena karakteristika proizvoda. Proizvod označen CE znakom i popraćen Izjavom o sukladnosti ima slobodan pristup i kretanje širom tržišta Europske unije. Oznaku CE na proizvod stavlja proizvođač ili njegov ovlašteni predstavnik sa sjedištem u EU.

Na tržištu se nerijetko pojavljuju dječje igračke sa lažnim CE oznakama. Najčešća prijevara je oznaka CE pri čemu su dva slova gotovo sljubljena ili su izdužena.

Kod originalne oznake dva su slova udaljena i oba slova zapravo čine polovinu zamišljenog savršenog kruga. Oznaka CE je namijenjena tijelima za nadzor nad tržištem, ali nije oznaka kvalitete proizvoda i nije jamstvo da je proizvod siguran. Međutim, igračke koje nemaju CE znak predstavljaju veći rizik za sigurnost djeteta.

OSNOVNA PRAVILA U VEZI SA SIGURNOŠĆU DJEČJIH IGRAČAKA

Igračke za mlađu djecu

- **VELIČINA**

Što je dijete manje igračka mora biti veća. Igračke za djecu do tri godine starosti kao i njihovi sastavni dijelovi moraju biti takvih dimenzija da ih ne mogu progutati, staviti u nos ili uho. Igračke u promjeru manjem od 30 mm trebale bi se izbjegavati. Budite oprezni ako ste kupili igračku koja sadrži manje dijelove za starije dijete jer može doći u ruke mlađeg djeteta kojemu nije namijenjena.

- **OBLIK I IZRADA**

Dječje igračke ne smiju biti šiljaste, niti imati oštре ili nazubljene rubove koji mogu ozlijediti dijete. Igračka ne smije imati otvore veličine 0,5-1,2 cm jer se u njih može zaglaviti prst djetetove ruke ili noge. Igračka mora biti stabilna i napravljena od dovoljno čvrstih materijala tako da ne postoji opasnost da se tijekom igre razbije ili da se odvoji njezin dio. Savitljivi dijelovi igračke moraju biti dodatno osigurani da ne bi porezali ili ukliještiti dječje prste. Za dijete su opasni slabo sašiveni dijelovi na plišanim igračkama (oči, gumbi ili drugi manji dijelovi) koje može progutati. Mekane igračke su napunjene tekstilnim vlaknima ili sitnim materijalom različitog oblika: kuglicama, zrnjem i plastičnom rižom. Punjenje se mora nalaziti u posebnoj unutarnjoj vrećici. Postoji mogućnost da dijete zbog slabih šavova na igrački dođe do punjenja i stavi ga u usta.

- **MATERIJAL**

Materijal od kojeg se izrađuju dječje igračke ne smije sadržavati sastojke koji su štetni po zdravlje djeteta, mora biti potpuno čist-bez mehaničkih zagađenja, mora biti takav da se može prati i dezinficirati, odnosno prokuhati, ako je igračka namijenjena dojenčadi, a da pri tome ne mijenja kvalitetu. Boje i lakovi koji se stavljuju na igračke ne smiju sadržavati štetne kemijske spojeve koji bi prouzročili alergiju ili na bilo koji način ugrozili zdravlje djeteta i ne smiju se skidati sa površine. Posebno su opasne plišane igračke sa dugim umjetnim vlaknima koje ispadaju sa površine tako da se dijete stavljanjem igračke u usta može ugušiti. Prilikom kupnje može se potresanjem igračke utvrditi učestalost padanja dlačica.

- **KONOPI I UZICE**

Duljina konopa, uzica ili vrpcu na igračkama ne smije biti dulja od 22 cm zbog sprečavanja davljenja.

Igračke za stariju djecu

Igračke za djecu stariju od tri godine su raznovrsnije glede funkcije, veličine i vrste materijala i omogućavaju veću aktivnost djeteta. Prilikom igre potreban je nadzor odraslih. Uz igračke moraju biti priložene odgovarajuće upute za pravilnu uporabu koje odrasle upozoravaju na potencijalne opasnosti.

- ELEKTRIČNE IGRAČKE

Električni napon u igračkama koje se napajaju električnom energijom ne smije biti veći od 24 V. Igranje električnim igračkama trebalo bi biti pod nadzorom odraslih zbog rizika od elektrošokova ili opeklina.

- IGRAČKE SA ŠILJASTIM VRHOVIMA

Igre sa lukom i strijelom, mačevima, sabljama i igračke kao što je pikado mogu uzrokovati ozbiljne povrede ako šiljci nisu pravilno zaštićeni. Vrhovi takvih igračaka moraju biti tupi i nemetalni, zaštićeni gumenim kapicama. Kod igre takvim tipom igračaka nadzor odraslih je obvezan.

- IGRAČKE KOJE STVARAJU BUKU

Glasne zvučne igračke mogu oštetiti sluh djeteta. Gornja granica frekvencije koju djeće uho može podnijeti je 85 dB, međutim na tržištu se pojavljuju igračke koje proizvode zvukove i do 135 dB. Djeca ih ponekad stavljuju izravno na uho što može biti vrlo štetno. U trgovini možete provjeriti koju buku igračka proizvodi.

- BALONI

Baloni mogu biti posebno opasni jer ih djeca prilikom napuhavanja mogu udahnuti i ugušiti se. Također su opasni raskomadani dijelovi balona koji mogu potpuno zatvoriti dječje dišne puteve ili na drugi način ozlijediti dijete. Baloni nisu igračke već služe u dekorativne svrhe za proslave. Imajte nadzor nad djetetom kada puše ili se igra balonom jer su baloni jedan od najčešćih uzroka gušenja djece.

- FUNKCIONALNE IGRAČKE

Pri kupnji funkcionalnih igračaka potrebno je proučiti upute za uporabu i upozorenja o opasnostima. Takve igračke mogu se upotrebljavati uz prisutnost i nadzor odraslih.

- IGRAČKE ORUŽJE

Izbjegavajte kupnju dječjih pištolja s kapsulama-mecima ili plastičnim kuglicama jer mogu uzrokovati povrede djeteta (najčešće su ozlijede oka). Osim ranjavanja ispaljivanjem, kuglicu dijete može progutati i time također ugroziti zdravlje.

Briga za djecu, kao osoba koje bi trebale stvarati budućnost društva u cijelini, predstavlja društvenu odgovornost svakog pojedinca.

Preventivno sprečavanje nesreća zahtijeva više nego samo znanje, prevencija treba postati društvena navika.